

Gepubliceerd in get Frans in Septentrion #8, 2023.

De hunkering naar een archaisch en flonkerend patriarchaat

De seksuele contrarevolutie, ook in de Lage Landen?

Vanuit de Verenigde Staten is er naar Europa een seksuele contrarevolutie overgewaaid. Plots staan in meerdere landen op het oude continent fundamentele rechten onder druk. Dit artikel legt uit waarom die contrarevolutie op korte tijd een hoge vlucht kon nemen. Ook in de Lage Landen zijn de eerste kiemen te zien.

Laten we meteen beginnen met een vraag. Zal het nieuwe seksueel conservatisme effect hebben op de voortplanting en sekscultuur in Nederland en België? Met andere woorden, zijn de terugkeer naar de zogenaamde ‘voortplantingsseks’ en de pleidooien voor een socio-biologisch bepaalde definitie van gender voor een aardverschuiving aan het zorgen?

Op zich is het antwoord niet eenduidig, want bij de extreem-rechtse, populistische partijen zelf is er een neiging om verouderde ideeën over seks en gender te verwerpen en een nationalistische ‘beschavingsvisie’ te verdedigen¹. Deze zegt dat hedendaagse Europeanen sowieso seksueel ‘beschaafder’ en daardoor vooruitstrevend en superieur zijn. Dat is de gangbare manier om de seksuele normen van migrantenculturen, en vooral die van moslims, te veroordelen.

Dat begrip gaat terug naar de jaren negentig en verwijst naar populisten zoals de Nederlandse politicus Pim Fortuyn (1848-2002), die openlijk homoseksueel was en ook beweerde dat de leefwijze van migranten en moslims de Nederlandse samenleving zou aantasten. Vandaag projecteren populistische partijen nog steeds seksuele ‘onbeschaafdheid’

op migranten, vooral op moslima's met hoofddoek die zouden onderdrukt worden door hun mannen.

In een kronkelredenering wordt beweerd dat de westerse maatschappij seksueel bevrijd is en beschermd moet worden tegen de influx van deze zogezegde 'achterstaande' culturen. Omdat landen als België en Nederland de balans kwijt geraakt zouden zijn, moeten we terug naar een solide maatschappij met kerngezinnen en een machtspositie voor mannen. Seksueel anders zijn en seksuele uitpattingen moeten teruggeschroefd worden. Deze terugkeer naar een helend patriarchaat met onder meer anti-abortus wetgeving en vrouwelijke opoffering wordt steeds goed onderscheiden van het patriarchaat van migrantenculturen, waar dominante mannelijkheid zou leiden tot agressie en criminaliteit.

Een zelfhulpgoeroe en een 'fitfluencer'

Deze drang naar een sereen patriarchaat is dubbelzinnig, want het is een hard conservatisme dat verpakt wordt als vrijheid. Het concept wordt sterk gevoed door digitale culturen en sociale media, waar een kruisbestuiving plaats vindt tussen radicaal-rechtse politieke opinies en digitale influencers. Deze contrarevolutie is dus versmolten met het charisma van rijzende online idolen en supersterren, die ervoor zorgen dat de omwenteling aantrekkelijk is. Want wie van de jongeren in België en Nederland wil er zich nu aansluiten bij een duffe visie op seks?

Het zijn vooral jonge mannen die storm lopen voor celebrities als de Canadese zelfhulpgoeroe Jordan Peterson. In april 2023 gaf Peterson een lezing in een uitverkocht Forest National in Brussel. In zijn boeken predikt hij over hoe je vooral als man sterk en weerbaar kan blijven in onze naar zijn zeggen té chaotische en links-intellectuele woke-maatschappij waarin aanhangers van diversiteit, inclusiviteit en gelijkheid aan de macht zijn. Het stappenplan van Peterson nodigt uit tot een conservatieve reiniging en herordening in de

privésfeer, waarbij hij een terugkeer bepleit naar socio-biologisch bepaalde sekseverschillen. Nu was de massa in Forest National waarschijnlijk niet erg geïnteresseerd in kritische debatten of theorieën over gender. Waarschijnlijk zocht ze eerder een houvast in de toverformule van Peterson, die stelt dat we moeten terugkeren naar een vereenvoudigd beginsel om de maatschappij te redden.

Andrew Tate is een welgestelde Brits-Amerikaanse influencer en voormalig kickboxer met vijf miljoen volgers op *Twitter*. Hij vertegenwoordigt de gefortuneerde hufter-mannelijkheid. Tate is een zelfverklaarde misogynist die omwille van zijn franke haatspraak reeds geband werd op *Facebook*, *Instagram* en *YouTube*. Hij schrijft dat hij niet terugdeinst om vrouwen met geweld te behandelen en dat hij graag relaties heeft met 18-19-jarige meisjes die meer beïnvloedbaar zijn. Hij poseert graag voor zijn racewagens met een geweer in de hand, of met een diamanten horloge en een Cubaanse sigaar in de mond. Hij werd in de lente van 2023 gearresteerd in Roemenië, waar hij woonachtig is, en hij zat drie maanden in de gevangenis omdat hij verdacht werd van *human trafficking* en het uitbuiten van vrouwen voor pornografische *camming*-sessies op het Internet. Toch is hij bij een bepaald publiek razend populair, want hij staat voor lichamelijke zelfdiscipline en extreme fitness. Tate is een *fitfluencer*, een idool dat zich op het eerste gezicht weinig bekommert om welke vorm van politiek dan ook.

Tijdens zijn huisarrest is Tate blijven tweeten over zijn alfa-mannelijkheid: *‘Most of you have never shadow-boxed in a 200-degree sauna while listening to Tyrese as your workout music. Then you have the audacity to wonder why you don’t get any pussy.’* Hij werd op korte tijd beroemd, omdat hij via zijn privéschool *Hustler’s University* op *TikTok* samenwerkte met massa’s jongeren en hen opdroeg om zijn omstreden berichten zo veel mogelijk te verspreiden. Het is verontrustend om te zien in welke grote mate de online jeugd

daaraan meedoet. Het aanhangen van vrouwonvriendelijke opinies wordt een soort collectief spel.

Een echte man masturbeert niet

De ‘manosfeer’ zelf is al enkele decennia oud en bestaat uit een netwerk van websites, forums en digitale platformen die een opkrikkende en ondersteunende gemeenschap willen zijn voor de hedendaagse man. Oorspronkelijk hield men zich vooral bezig met zelfhulp of onderlinge tips om een knappere alfa-man te worden en om vrouwen te versieren.

In een onderzoek dat ik deed naar radicaal-rechtse seks² zag ik een *Youtube*-video over de Amerikaanse manofeer waarin een stuk of zes stoere binken op het podium stonden te oreren over verzwakte hedendaagse mannelijkheid. Alhoewel ik uit hun lichaamstaal kon afleiden dat ze fitness-experten waren, werden enkele mannen haast hysterisch en huilden ze tijdens hun preek. Het leek erop dat deze *men on the verge* een inzinking hadden, omdat ze zich verloren voelden als hedendaagse man. Ze konden dit heel overtuigend uitbeelden, het publiek was empathisch. De mannen schreeuwden dat de ‘normale’ mannelijkheid ziek is en dat de hedendaagse maatschappij gereinigd of genezen moest worden. Ook deze mannen waren op zoek naar een toverformule waarbij de westerse samenleving, en vooral de mannelijkheid, op een collectieve manier versterkt moest worden.

De laatste tien jaar is de manosfeer stevig geradicaliseerd. Ze is samengesmolten met openlijk radicaal-rechtse netwerken. Deze netwerken zijn politiek getint en ijveren voor een rechts-suprematische mannelijkheid die de basis moet vormen van een vernieuwd nationalisme. Dit soort manosfeer zien we al enkele jaren ook oprukken in de Lage landen. In 2018 stonden er intrigerende krantenkoppen in de Vlaamse dagbladen *De Morgen* en *De Standaard* over een ‘rechtse kruistocht tegen masturbatie’³. Wie zou er anno 2018 gaan prediken tegen masturbatie, vroeg je je als lezer af? Je dacht meteen aan het ultra-katholieke

abstinence only - onderwijs in de Verenigde Staten. Maar neen, het ging om provocatieve uitspraken van politici in de Lage Landen die een jonger publiek wilden bereiken.

In de strijd tegen masturbatie liepen in de Lage Landen twee mannen voorop: Thierry Baudet, kopstuk van de Nederlandse extreem-rechtse partij *Forum voor Democratie* (Franse vertaling), en Dries Van Langenhove, kopstuk van de Vlaamse extreem-rechtse groepering *Schild en Vrienden* (Franse vertaling). Beiden waren op dat moment piekfijn uitgedoste en stoere helden die heel actief waren op sociale media.

Op de fora van de manosphere zoals *4chan/8chan* was er sedert de eeuwwisseling seksueel nepnieuws ontstaan, met name dat je alfa-man kan worden als je minder zou masturberen. Want elke keer als je masturbeert en een zaadlozing hebt, zou je testosteron verspillen. Dat idee van het opsparen van testosteron werd door extreem-rechts in de Lage Landen handig gebruikt - niet alleen vanuit een zelfhulpdenken maar ook als belangrijk element tegen wat in die kringen 'omvolking' wordt genoemd, het gevolg van de influx van migrantenculturen. Wie zijn zaad opspaart, zo wordt gesteld, kan dat gebruiken voor het in stand houden van het blanke ras.

Internationale netwerken

De seksuele contrarevolutie is goed op gang kunnen komen, omdat het politieke gedachtengoed ook een economische onderbouw heeft. Het wordt gesteund door miljardairs, denktanken en NGO's voor wie veroordelen van 'gender' en 'genderidentiteit' het belangrijkste strijdpunt is en die onder meer ook een terugkeer naar een strakke anti-abortuswetgeving nastreven (zoals de *Koch Foundation* en de *DeVos Foundation* in de Verenigde Staten)⁴.

De geldschieters scharen zich moeiteloos achter het meest bekende argument van de anti-genderbewegingen, nl. dat het socio-biologische beginsel van essentiële sekseverschillen

moet worden gerespecteerd. Ze vinden het begrip ‘gender’ verwerpelijk, omdat het de essentiële verschillen tussen man en vrouw zou opheffen. Omdat specifieke eigenschappen van de man en vrouw biologisch aangeboren zijn, vinden de religieus-geïnspireerde dragers van de contrarevolutie en hun geldschietters dat ‘gender’ een destructief begrip is geworden, een begrip dat de westerse maatschappij aanvalt en vernietigt.

Recente studies tonen aan dat er in Oost- en West-Europa vlijtig religieuze anti-gender bewegingen worden opgericht⁵. Zoals blijkt uit beleidsverklaringen van het Forum parlementaire européen pour les droits sexuels et reproductifs (EPF) zijn er in de Europese Unie meerdere transnationale ultrarechtse en anti-genderbewegingen die de klok willen terugdraaien op het gebied van feminisme en reproductieve rechten. Er zijn de organisaties die in het openbaar actief zijn, maar er is ook sprake van clandestiene overdrachten van fondsen.

In de afgelopen tien jaar zijn de internationale netwerken sterk uitgebreid. Organisaties uit de Verenigde Staten, Rusland en de Europese Unie hebben over de periode 2009-2018 meer dan 700 miljoen USD besteed aan anti-gender campagnes. In de Europese Unie zijn sinds 2008 de fondsen besteed aan dat soort campagnes meer dan verviervoudigd: van 22 miljoen tot 96 miljoen USD - dat geld komt vooral van Frankrijk, Italië, Slowakije, Spanje en Polen⁶. Er zijn meerdere economische allianties tussen anti-gender NGO's en -denktanken wereldwijd en mega-schenkers uit de Verenigde Staten en Rusland. De christelijke of Russisch-orthodoxe mega-schenkers zijn vaak rechtstreeks verbonden met extreem-rechtse bewegingen als de *Aryan Brotherhood* en de *Proud Boys* in de Verenigde Staten. Deze allianties nemen nog steeds toe, een ontwikkeling die zou kunnen uitmonden in bewegingen en optochten tegen het homohuwelijk of abortus en wetsvoorstellen in die richting. Dat is in verschillende gradaties trouwens al aan de gang in landen als Frankrijk, Polen en Hongarije.

De gelaagde identiteit onder druk

Het contrarevolutionaire denken zoals hier beschreven staat haaks op de inzichten van hedendaagse psychologen en humane wetenschappers over gender of ongelijkheid, van zij die vechten voor een gelaagdheid van de identiteit en een manier om genderdiscriminatie tegen te gaan. Volgens de Vlaamse psycholoog Paul Verhaeghe vormt dit soort verdeelde identiteit op zich een voordeel, maar het creëert ook onbehagen: ‘die innerlijke verdeeldheid maakt dat we kunnen nadenken over onszelf. Dat kan af en toe pijnlijk zijn, maar net zo goed is het verhelderend. Daardoor kunnen we beslissingen nemen, keuzes maken, ons leven in een andere plooi leggen. Maar omdat we nooit helemaal samenvallen met onszelf, zal er altijd een vorm van onbehagen in ons zitten’⁷.

Genderstudies hebben het concept aangeboden van flexibele geaardheid of *gender-in-flux*, wat mensen de kans biedt bijzondere seksuele ervaringen na te streven - of het nu gaat om een man die een alfa-mannelijke bink wil worden of een transseksueel die hormonen neemt en een geslachtsoperatie wil ondergaan. Maar niets is zeker. Hedendaagse conservatieve stromingen hebben de gelaagde identiteit en het begrip ‘gender’ zelf de oorlog verklaard. De maatschappelijke ingrediënten om de nieuwe hunkering naar een patriarchaat fors door te drijven, zijn aanwezig, alsook de economische steun en bij sommigen de politieke wil.

Katrien Jacobs

Adjunct Associate Professor Cultural and Religious Studies et the Chinese University of Hong Kong -
Research Associate Languages and Cultures at the *Universiteit Gent*.

www.katrienjacobs.com

- 1 Deze term komt van het Engelse *civilizationism*, zie bijvoorbeeld R. BRUBAKER, 'Between Nationalism and Civilizationism: the European Populist Moment in Comparative Perspective', in *Ethnic and Racial Studies*, XL (8), 2017, pp. 1191-1226.
- 2 KATRIEN JACOBS, *Radicaal-Rechtse Seks* (Franse vertaling), EPO, Berchem, 2021.
- 3 In artikel van LOTTE BECKERS verschenen in *De Morgen* op 21 februari 2018 en artikel van EVA BERGHMANS verschenen in *De Standaard* op 22 maart 2018.
- 4 Het samenspel tussen extreem-rechtse politieke tendensen en het ontmantelen van vrouwenrechten werd ontleed door SIÂN NORRIS in *Bodies under Siege: How the Far-right Attack on Reproductive Rights Went Global*, Verso Books, Londen, 2023.
- 5 Voir entre autres ROMAN KUMAR & DAVID PATERNOTTE (éds.), *Gender Campaigns in Europe*, Rowman and Littlefield, 2018.
- 6 Voir epfweb.org/node/837
- 7 In het Vlaamse weekblad *Humo*, 9 mei 2023.